

Muuramen Yritys ry

PELISÄÄNNÖT PELUUTUKSEEN, PELAAJALIIKEHDINTÄÄN

sekä TASORYHMIIN

YLEISTÄ

Muuramen Yrityksen kokoisessa seurassa ikäluokan pienestä koosta johtuen, saman joukkueen sisällä pelaajien taito- ja motivaatiotasossa saattaa olla suuriakin eroja. Ja yleensäkin, samana vuonna syntyneiden fyysiset ominaisuudet voivat mm. eri aikaa tapahtuvasta kasvupyrähdyksestä johtuen olla hyvin eri vaiheessa. Jotta jokaiselle pelaajalle olisi mahdollista tarjota omantasoisia toimintaa ja mahdollisuus kehittyä omalla tasollaan, on toimintaa järkevää tietyissä tilanteissa eriyttää osaamistason mukaan ja ohjata pelaajia myös esim. rinnakkaisen ikäluokan harjoituksiin ja peleihin. Tavoitteena on lasten ja nuorten onnistumisten määrän kasvattaminen erityisesti harjoituksissa ja oikealla tavalla myös peleissä.

Pelaajien jakaminen tasoihin on aina tunteita herättävä ja melko monimutkainen asia, jota ei voi tehdä ilman aikaa ja keskustelua vaativaa prosessia. Tämän ohjeistuksen tarkoitus on tukea ja opastaa joukkueita tässä vaativassa asiassa. Ohjeistus pohjautuu pitkälti Suomen Palloliiton dokumenttiin ”Tasoryhmittelyn tarkennettu ohjeistus”, joka on osa SPL:n Nuorisotoimintalinjaa. Tätä ohjeistusta on käyty läpi yhdessä seuran jalkapallo- ja salibandyvalmentajien ja -toimihenkilöiden kanssa marraskuussa 2018 ja olemme yhdessä päätyneet toimimaan seurassa seuraavanlaisesti.

Ryhmittelyä voidaan tehdä:

A. Tasoryhmittelyllä ikäluokan sisällä

B. Eri ikäluokkien välisellä yhteistoiminnalla

C. Seurojen välisellä yhteistyöllä perustamalla tasoryhmiä/-joukkueita

Termeistä:

Tasojoukkue = Osaamistason mukaan valittu kiinteä ja melko tarkasti rajattu ryhmä pelaajia. Suositellaan isoissa seuroissa (yli 50 pelaajaa ikäluokassa) aikaisintaan noin E10 -ikäluokasta alkaen. MuurY:n kokoisessa seurassa erittäin

haastavaa toteuttaa muutoin kuin jonkin muun seuran kanssa yhteistyöjoukkueena ja vanhemmissa ikäluokissa.

Tasoryhmä = yksittäisessä harjoituksessa/pelissä/turnauksessa käytetty ryhmä pelaajia. Ryhmän koostumus vaihtelee harjoituksesta/pelistä/turnauksesta riippuen. Tasoryhmien väliset raja-aidat on pidetty matalina ja siirtyminen ryhmästä toiseen on joustavaa ja säännöllistä. Tasoryhmäjakoja voidaan käyttää harjoittelussa ja pelaamisessa jo harrastuksen alusta alkaen. Lasten Perusjoukkue toiminnan lisänä oleva Taitokoulutoiminta on esimerkiksi tasoryhmittelyä.

Tasoryhmät harjoittelevat usein kenttäalueella yhtä aikaa ja ryhmillä on sama/samoja valmentajia.

A. TASORYHMITTELY IKÄLUOKAN SISÄLLÄ

Ohjeita valmentajalle tasoryhmittelyyn:

- Luota siihen, että onnistuminen oikealla vaatimustasolla on pelaajalle sekä motivoivaa, hauskaa että äärimmäisen kehittävää. **Eritasoisten pelaajien toiminnan tulee aina olla yhtä laadukasta, jotta taataan jokaiselle mahdollisuus kehittyä.** Usein edistyneimmät ja aktiivisimmat huomioidaan luontevasti. Huomio on kuitenkin kiinnitettävä kaikkiin mukana oleviin ja kaikille tulee antaa oikean kokoinen haaste. Seuratoiminnan laatua mitataan mm. sillä miten toiminnassa pidetään kaikista mukana olevista huolta.
- **Yksilöllinen valmentaminen** joukkueurheilussa edellyttää eri pelaajien osaamisen ymmärtämistä kaikilla tasoilla.
- **Tärkeintä on huomioida tasoryhmittely harjoittelussa.** Pelaajan on suositeltavaa pelata 25% peleistä hieman liian vaativassa ympäristössä, 50% omalla osaamistasolla ja 25% selvästi halliten, mikäli tämä on mahdollista toteuttaa. (Lähikehityksen vyöhyke, ZPD, Lev Vygotski)
- Joukkueurheilun ryhmädynamiikan tulee lähteä laadukkaasta ja täsmällisestä toiminnasta, joka huomioi kaikki pelaajat omalla osaamistasollaan. Lisäksi täytyy kuitenkin muistaa **huomioida myös pelaajien väliset suhteet ja syyt olla mukana harrastuksessa.** Varsinkin tytöillä parhaan kaverin kanssa harrastaminen saattaa olla ensiarvoisen tärkeää motivaation ylläpitämisessä.

- Tasoihin jaettavan ikäluokan kannattaa yrittää olla **mahdollisimman paljon yhdessä, jotta siirtyminen ryhmien välillä säilyy helppona.** Yhdessäolo tukee myös pelaajille tärkeitä kaverisuhteita.
- Yksi tärkeimmistä asioista tasoryhmiä/-joukkueita muodostettaessa on **avoin viestintä.** Avainasia on se, miten asia viestitään lapsille/nuorille sekä heidän vanhemmilleen. Lapsille/nuorille ja vanhemmille on esitettävä seuran määrittelemät perusteet ryhmittelylle sekä kerrottava, miten ryhmien muodostaminen tehdään, mitä ryhmittelyllä tavoitellaan ja miten ryhmien välillä liikutaan. Paras tapa viestiä asiasta on kasvokkain keskustelu. Vain sähköpostilla ilmoitettuja tasoryhmä/-joukkuelistoja ei pidä käyttää.
- On tärkeää tarjota mahdollisuus harrastaa ja harjoitella pelaamista paljon. Pelaajien harjoitusinnokkuuden ja erilaisten motiivien kannalta on tärkeää selvittää, **kuinka paljon pelaaja haluaa käyttää harrastukseen aikaa.** Ottakaa joukkueissa käyttöön Tunne Pelaajasi –työkalu: <http://www.fortumtutor.fi/tunne-pelaajasi/>
- Tasoryhmillä pyritään siis takaamaan jokaiselle harrastus taitotasosta ja motivaatiosta riippumatta. Erityisesti jalkapallon on todettu olevan varhaisen erikoistumisen laji, jolloin muiden lajien harrastaminen kuten esim. Yrityksessä salibandyn, yleisurheilun ja painin harrastaminen toimii ”ykköslajia” tukevana harrastuksena. **Kannustamme edelleen lapsia monipuoliseen harrastamiseen** ollessamme yleisseura mutta haluamme tukea niitä lapsia, jotka haluavat panostaa enemmän yhteisen tiettyyn harrastukseen.

Tasoryhmien jakaminen tapahtuu Muuramen Yrityksessä seuraavien periaatteiden mukaisesti:

1. Motivaatio

- pelaaja on useasti läsnä harjoituksissa, on omatoiminen, innokas ja noudattaa valmentajien antamia ohjeita.
- esim. jos käynnissä on syöttöharjoitus, lapsi yrittää parhaansa ja keskittyy harjoitukseen eikä esim. valmentajan tarvitse häntä jatkuvasti huomauttaa harjoitukseen keskittymisestä.

2. Yleinen urheilullisuus

- pelaaja on pukeutunut asianmukaisesti harjoittelua varten, muistaa aina tarvittavat varustukset mukaan. Yleiseksi urheilullisuudeksi katsotaan myös terveet elämäntavat, johon liittyy runsas arkiliikunta, ravinto (ei energiajuomien ja karkkien kanssa treeneihin!) sekä yleinen liikunnallinen taitavuus. Hyvä yleinen liikunnallisuus on rinnastettu tutkimustikin vähäiseen vammausriskiin -> lapsi/nuori kestää harjoittelua! Muut harrastetut lajit, esim. paini lisää yleistä urheilullisuutta -> seura tukee monipuolista harrastamista.

3. Lajitaidot

- pelaaja harjoituttaa lajitaitojaan omalla ajalla joka näkyy yhteisissä harjoituksissa. Pelkät lajitaidot eivät saa olla syy tasoryhmään pääsyyn, sillä lajitaitojen osaamiseen ja oppimiseen vaikuttaa hyvin usein myös pelaajan biologinen ikä ja se, milloin hänen henkilökohtainen kasvupyrähdyksensä tapahtuu.

Muistakaa, että edellämainittuja periaatteita on käytettävä tasoryhmiä tehdessä, sillä ne tekevät toiminnasta selkeää ja johdonmukaista. Lipsuminen ja periaatteiden ohi päättäminen pirstaloittaa toimintaa ja aiheuttaa varmasti erimielisyyksiä.

B. ERI IKÄLUOKKIEN VÄLINEN YHTEISTOIMINTA

Joukkueen sisäisen tasoryhmittelyn lisäksi, tasoryhmittelyä voidaan tehdä ikäluokkien välillä ottamalla nuorempia motivoituneita ja innokkaita pelaajia mukaan myös vanhemman ikäluokan toimintaan (oman ikäluokkatoimintansa lisäksi). Näin on mahdollista tarjota myös innokkaimmille pelaajille lisämahdollisuuksia treenata lajitaitojaan.

Ikäkausijoukkueiden välisessä toiminnassa on tärkeää muistaa:

- Jokainen pelaaja kuuluu ensisijaisesti omaan ikäkausiryhmäänsä, ja osallistuu ensisijaisesti sen ryhmän viikoittaiseen toimintaan.
- Valmentajat voivat sopia yksittäisten pelaajien osalta vierailuista toisen ryhmän harjoituksissa ja peleissä, jos se katsotaan pelaajaa kehittäväksi ratkaisuksi ja joukkueiden toimintaa haittaamattomaksi.

- Päätöksen asiasta tekee aina ns. luovuttavassa roolissa oleva valmentaja / valmennusryhmä. Vastaanottava valmentaja osallistuu keskusteluun, tarvittaessa seurakoordinaattorin ja lajijaoston pj:n kanssa.
- **Päätös perustuu aina myös pelaajan omaan haluun vierailta toisen ryhmän tapahtumissa.**
- Pyytävä / vastaanottava valmentaja kontaktoi **aina ensimmäisenä joko luovuttavaa valmennusryhmää ja asia puhutaan selväksi ennen kuin pelaajalta kysytään omaa halua / suostumusta.**
- JOPOX-järjestelmässä nuorempi ikäluokka lainaa pelaajan toiselle ikäluokalle, jolloin pelaaja saa pääsyn molempien joukkueiden pukukoppiin.

C. Seurojen välisellä yhteistyöllä perustetut tasoryhmät/-joukkueet

MuurY:n kokoisessa seurassa on melko vaikea tehdä omia kilpailullisuuntautuneita tasojoukkueita (edustus vs. kilpa vs. harraste), mutta jonkin toisen seuran kanssa tehtävällä yhteistyöllä se on mahdollista, koska silloin pelaajamassaa on käytettävissä enemmän.

Yhteisjoukkueeseen lähdetään aina sillä ajatuksella, että se tuo lisäarvoa MuurY:n jonkin ikäluokan toimintaan, mutta sillä ei yleensä voi korvata minkään yksittäisen ikäryhmän toimintaa. Tämä tarkoittaa siis sitä, että kilpailullisemman yhteisjoukkueen lisäksi tulee turvata seuran oman joukkueen toiminnan jatkuminen, jotta taataan kaikille harrastajille jatkossakin paikka harrastaa ja pelata. Näin ollen saattaa olla tarpeen, että kilpailulliseen tasojoukkueeseen osallistuvat pelaajat veloitetaan ottamaan osaa myös oman kotiseuransa ikäryhmäjoukkueeseen ja usein se on hyvä ratkaisu myös siksi, että yhteys vanhaan joukkueeseen säilyy hyvänä mahdollista paluuta ajatellen.

Yhdistelmäjoukkuetta kootessa tulee ottaa huomioon ainakin:

- Miten pelaajat siihen valitaan ja voiko siirtymistä tapahtua kauden aikana?
- Miten toiminnasta ja pelaajavalinnoista tiedotetaan?

- Ketkä ovat joukkueen toimihenkilöitä?
- Mikä seura hallinnoi joukkuetta?
- Millä nimellä joukkue toimii?
- Missä joukkue harjoittelee ja pelaa?
- Millä peliasulla joukkue pelaa?
- Millaisia maksuja joukkueen pelaajat maksavat ja kenelle?

MAKSUT

Kun pelaaja osallistuu useamman kuin yhden joukkueen toimintaan, on tärkeää sopia häneen kohdistuvista maksuista, jottei pelaajan tarvitse välttämättä maksaa samoja maksuja useaan kertaan eivätkä maksut näin muodostu esteeksi harrastamiselle.

- Pelaaja maksaa ensisijaiseen peliryhmäänsä toimintamaksun.
- Jos pelaaja pyydetään pelaamaan toisen peliryhmän otteluun, ei tämän tarvitse maksaa pelimatkalta muut kuin omat ruokakulut ja mahdolliset majoituskulut ellei toisin ole etukäteen sovittu.
- Jos pelaaja pyydetään harjoittelemaan toisen peliryhmän harjoituksiin, ei tämän tarvitse maksaa harjoittelusta (pois lukien tilanteet, jossa harjoittelusta syntyy selkeä lisäkulu joukkueelle, esim. lisätreeni, joka laskutetaan osallistujamäärän mukaan).

PELUUTUS

Peluutus on yksi joukkue toiminnassa eniten keskustelua herättävä asia. Asiasta sopiminen ja viestiminen sekä pelaajille, että vanhemmille vähentää peluutuksesta syntyvää negatiivista keskustelua. Nyrkkisääntönä voidaan pitää, että mitä paremmin tiedotettu, sitä vähemmän epäselviä tilanteita -> ongelmia.

Peruseriaatteena joukkueen kaikille pelaajille on annettava mahdollisuus kehittymiseen. Peluutuksen kannalta tämä tarkoittaa sitä, että jokaisen pelaajan tulisi saada sopivasti otteluita. Sitä mikä on sopiva määrä, ei varmasti kukaan tiedä ja asiaan on runsaasti eri näkemyksiä.

Yleensä otteluiden kokonaismäärää enemmän keskustelua herättää eriarvoisuus otteluiden määrässä. Jos valmennuksen on tarkoitus peluuttaa toisia pelaajia enemmän kuin toisia, on siitä viestittävä pelaajille ja vanhemmille ennen pelikauden alkua. Tällöin peluutuksesta pitää sopia ja viestiä seuraavista asioista

- Millä perusteella peliaikaa ansaitaan enemmän? (esim. pelaajan taitotaso, harjoituksissa käyminen, omatoiminen harjoittelu, käyttäytyminen harjoituksissa yms.)
- Miten paljon peliaikaa tullaan eriyttämään? Paljonko peliaikaa on odotettavissa minimissään vähiten pelaaville?
- Mikäli valmennus aikoo tiivistää peluutusta ottelun aikana, tulee tiivistyksen periaatteista viestiä pelaajia ja valmentajia etukäteen. Tehdäänkö tiivistys sen perusteella, millä kokoonpanolla valmennus uskoo ottelun voiton olevan kaikista todennäköisin vai tehdäänkö tiivistys esim. sillä perusteella ketkä ovat yrittäneet ottelussa kaikista eniten.

Joukkueiden tulee pyrkiä lähtemään aina sellaisella määrällä pelaajia, jotta kaikille on mahdollista taata peliaikaa.

Esimerkki jalkapallossa:

Jos joukkueella on käytettävissä 12 kenttäpelaajaa otteluun, joka pelataan 8v8 pelinä, tulee kaikkien pelaajien saada osallistua otteluun (poikkeuksen voi tehdä erityisen tärkeässä ja ratkaisevassa ottelussa, mutta tällöinkin asiaa tulee työstää ”vaihtoon jäävän pelaajan” ja perheen kanssa hienovaraisesti). Etukäteen tästä asiasta keskusteleminen joukkueen kanssa on suotavaa.

Jos joukkueella on alle 12 kenttäpelaajaa tulossa pelille, voi joukkueen vastuvalmentajan kysyä nuoremman joukkueen vastuvalmentajalta olisiko täältä apuja saatavissa. Jos joukkueella on kuitenkin alle 12 kenttäpelaajaa ottelussa, tulee huolehtia että kaikki pelaajat pääsevät pelaamaan (esim. tilanne jossa joukkueella on 11 kenttäpelaajaa ja valmentajat päättävät peluuttaa esim. 10 pelaajaa, koska se on peluutuksen kannalta helpompaa ei ole hyväksyttävää).

Peluuttamisen houkutusena valmentajalle on joukkueen menestyksen tavoittelemisen kun samaan aikaan tulisi taata joukkueen kaikille pelaajille mahdollisuus kehittymiseen. Valmennuksen tulee kriittisesti pohtia mikä on

joukkueen menestyksen merkitys ja millä keinoilla sitä tavoitellaan.

Esimerkki salibandyssä:

Mikäli pelit pelataan 5v5 peleinä on suositeltava **maksimimäärä** otteluihin lähdetessä 15 kenttäpelaajaa ja yksi maalivahti. Tällöin toimii ”kolmen ketjun peluutus” tarkoittaen sitä, että laskennallisesti jokainen kenttäpelaaja pelaa ottelusta 1/3.

Mikäli pelit pelataan 4v4 peleinä, on suositeltava **maksimimäärä** otteluihin lähdetessä 12 kenttäpelaajaa ja yksi maalivahti. 3v3 peleissä suositeltava **maksimimäärä** on 9 kenttäpelaajaa ja yksi maalivahti.

Ideaalitilanne olisi toki ns. kahden ketjun peluutus, jotta jokainen saisi pelata jokaisesta ottelusta laskennallisesti puolet. Tämä on kuitenkin hankalaa, sillä joukkueiden kokonais pelaajamäärät ovat n. 25/joukkue ja tällöin joukkue on ”herkkä” poisjääntejä tapahtuessa.

Siksi molemmissa lajeissa on äärimmäisen tärkeää ylläpitää yhteistyötä rinnakkaisten ikäluokkien kanssa, jotta tarvittaessa puuttuvia pelaajia voidaan paikata nuoremista tai vanhemmista ikäluokista.

Tasojoukkueiden (esim. edustus ja kilpa) peluutuksen erot

Kilpajoukkueen pelaajan eriarvoisuus on oltava lähtökohtaisesti pienempi kuin edustusjoukkueessa.

Edustusjoukkueen ja kilpajoukkueen harjoitus- ja pelimäärät ovat pyrittävä pitämään samanlaisina.

Pelaajien vastuvalmentajien tehtävät:

- Vastuvalmentaja vastaa omien pelaajien kuormituksen seurannasta.
- Vastuvalmentaja koordinoi pelaajan harjoittelun ja pelaamisen ensisijaisen peliryhmän ulkopuolelle.
- Vastuvalmentaja kontaktoi nuoremman ikäluokan vastuvalmentajaa, jos harjoitus- tai sarjaotteluun on tulossa vähän pelaajia.